

Bractwo Gwarków
Związku Górnośląskiego

1

Jacek Korski - Polskie Górnictwo
Węglowe 2015

Polskie Górnictwo węglowe 2015 - wprowadzenie do debaty

Dr inż. Jacek Korski

Agenda:

- Przyczyny i źródła kryzysu.
- Stan aktualny – akcje protestacyjne, program naprawczy – **czy to coś zmieni?**
- Jaka może być przyszłość polskiego węgla kamiennego i polskiego górnictwa?

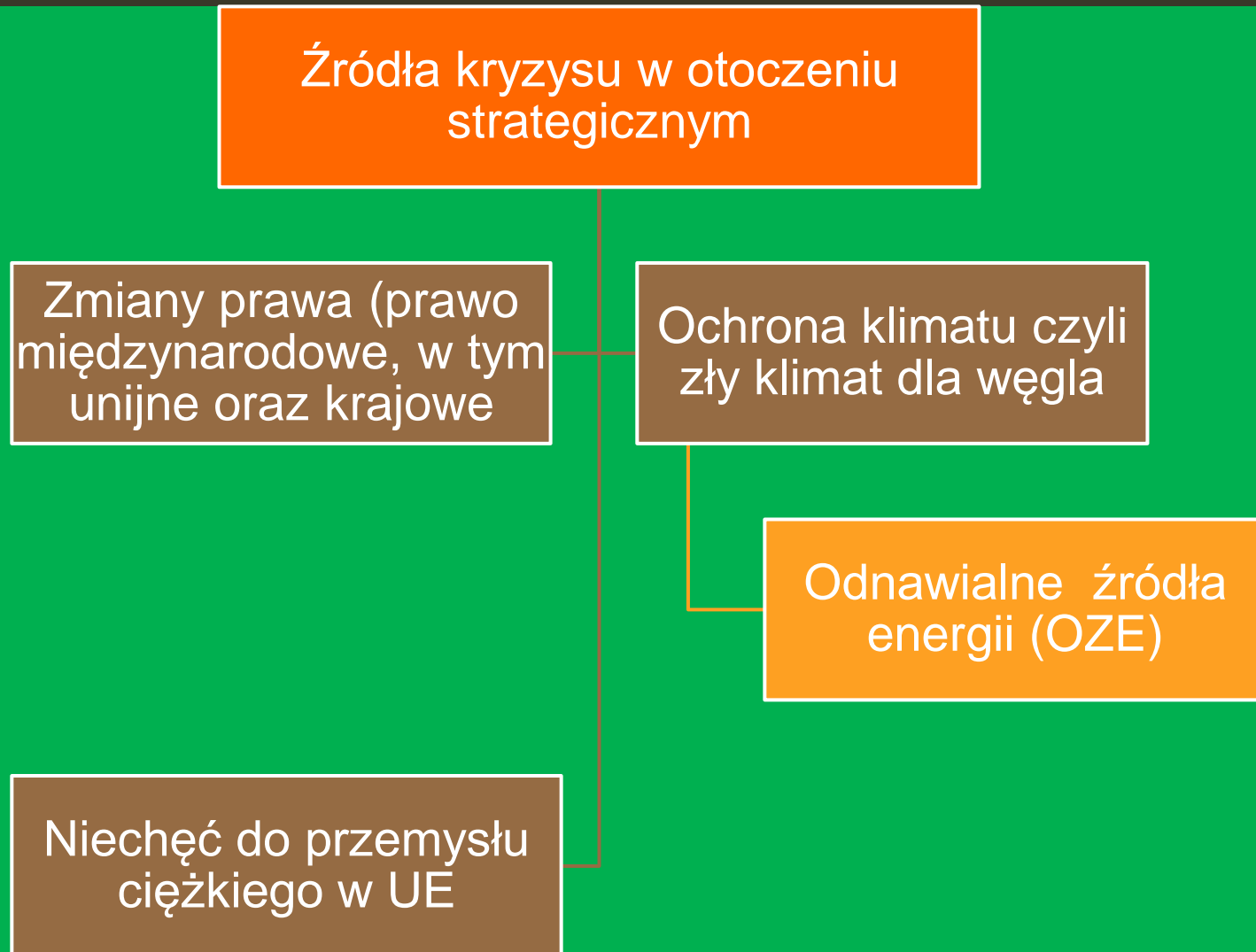
Przyczyny i źródła kryzysu.

Sposób analizy przyczyn i źródeł kryzysu w polskim górnictwie węglowym.

Jacek Korsi - Polskie Górnictwo Węglowe 2015

Makro-otoczenie – otoczenie strategiczne)

Otoczenie lokalne - rynkowe (**klienci**)

Odbiorców węgla w Polsce można podzielić na kilka grup:

- Energetyka zawodowa na węgiel kamienny;
- Ciepłownie i elektrownie przemysłowe na węgiel kamienny oraz inni odbiorcy przemysłowi;
- Drobni odbiorcy komunalni
- Koksownie.

Energetyka zawodowa na węgiel kamienny

- Stopniowo wycofuje się najstarsze jednostki wytwórcze o dużym jednostkowym zużyciu węgla, a ponadto uruchamiane są one jako ostatnie w systemie.
- W polskim systemie energetycznym preferowane są jednostki wytwórcze na węgiel brunatny i istnieje obowiązek zakupu energii z OZE.
- Polska od dwóch lat jest importerem energii elektrycznej netto.

Ciepłownie i elektrownie przemysłowe na węgiel kamienny oraz inni odbiorcy przemysłowi

- Wspierane dotacjami termomodernizacje zmniejszają zapotrzebowanie na energię ciepłą
- Rosnące wymagania ochrony powietrza przy mniejszej możliwości zastosowania urządzeń ochrony powietrza (np. odpylanie i odsiarczanie) oraz problemy z zagospodarowaniem popiołów powoduje, że w tej grupie klientów maleje popyt na węgle o niskiej wartości opałowej i wysokiej zawartości siarki i popiołu.

Poszukiwany jest węgiel o niskiej zawartości siarki i wysokiej wartości opałowej, którego wydobycie w Polsce jest niewystarczające i drogie.

W przetargach publicznych dobrej jakości polski węgiel energetyczny oferowany był po ok. 10,5zł/GJ (tej samej jakości węgiel rosyjski o niższej zawartości siarki (0,3%) oferowano po ok. 9,5zł/GJ

Drobni odbiorcy komunalni

- Pojemność polskiego rynku węgla opałowego (tzw. węgiel gruby i węgle „ekologiczne”) szacowana jest na ok. 11 mln Mg jednak polscy producenci nie są w stanie zaspokoić w pełni popytu na takie paliwa;
- Dobra jakość i niższe ceny importowanego węgla rosyjskiego powoduje, że węgiel ten zdominował rynek północnej i wschodniej Polski.
- Ta grupa klientów jako podstawowe kryterium wyboru uznaje cenę i dostępność węgla.

Koksownie.

- Istnieją dwie duże grupy producentów koksu w Polsce – związana z producentem węgla kamiennego grupa koksowa JSW i związana z produkcją stali grupa Arcelor Mittal.
- Wysokie wymagania wobec węgla wsadowego „hard” powodują, że, mimo spadków cen, opłaca się go wydobywać,
- Wydobywanie węgla koksowego (hard) spada w Polsce systematycznie i jego wydobywanie nie pozwala na zaspokojenie krajowego popytu (stad import węgla koksowego z Czech i spoza Europy).

Otoczenie lokalne - rynkowe **(dostawcy)**

Wzrastają ceny dostaw towarów i usług ze względu na:

- Rosnące wymagania jakościowe, w tym wynikające z przepisów UE i polskich przepisów górniczych.
- Wzrastające koszty pracy brutto w polskich przedsiębiorstwach.
- Malejąca konkurencja i ilość dostawców dla górnictwa węglowego.
- Pogarszającą się płynność finansowa przedsiębiorstw górniczych i wydłużenie terminów płatności.

Otoczenie lokalne - rynkowe (konkurenci)

Rośnie konkurencja na polskim rynku węglowym ponieważ:

15

Janek Korsi - Polskie Górnictwo
Węglowe 2015

- LW Bogdanka podwoiła w latach 2009-2014 wydobywanie (do ponad 11mln Mg/r. o niskich kosztach wydobywania).
- Modernizacja terminali morskich w Świnoujściu i Gdańsku (d. Rudoport – Port Północny) zwiększyła ilościowe możliwości przywozu węgla drogą morską (obecnie ok. 30mln Mg/r),
- Zmodernizowano lądowe stacje przeladunkowe na wschodniej i północno-wschodniej zwiększając ich możliwości importowe.
- Polscy producenci węgla kamiennego dysponują nadmierną zdolnością wydobywania węgla kamiennego o wartości opałowej poniżej 25GJ/Mg i znacznej zawartości siarki(np. Bogdanka, Piast i Ziemowit, Brzeszcze i in.) przy malejącym popycie na taki węgiel.
- Rośnie podaż wysokiej jakości węgla energetycznych z importu o konkurencyjnej cenie.

Grzebiąc w starych gazetach, w "Pulsie Biznesu" z **2 marca 2010** trafiłem na taką informację:

KW aktualizuje strategię do 2015 r.

Kompania Węglowa (KW) przygotowuje w tym miesiącu założenia aktualizacji strategii firmy do 2015 r.

Dokument ma być m.in. odpowiedzią na nadprodukcję węgla, szacowaną przez Mirosława Kugiela, prezesa KW, na 10 mln ton. W sytuacji nadprodukcji oraz rosnących kosztów (...) firma zastanowi się także nad tym, czy wszystkie jej kopalnie muszą dalej pracować.

Polskie górnictwo węglowe od wewnątrz.

Jedynym szefem jest klient
zewnątrzny, bo może
wyrzucić z firmy każdego
od prezesa w dół – po
prostu pójdzie i wyda
swoje pieniądze gdzieś
indziej...

Sam Watson

Polskie górnictwo węglowe traci pozycję na rynku ze względu na:

19

Jacek Korsi - Polskie Górnictwo
Węglowe 2015

- Rosnące koszty wydobycia węgla kamiennego (zwłaszcza na Górnym Śląsku);
- Spadek wydobycia węgla energetycznych o wysokiej wartości opałowej i niskiej zawartości siarki – tracimy m.in. bliskie rynki zagraniczne (Niemcy) ;
- Spadek wydobycia węgla koksowego typu „hard” (polski typ. 35.1 i 35.2A);
- Spadek wydobycia tzw. węgla ekologicznych (Eko-groszki i Eko-miały) do palenisk (kotłów) retortowych.

„Nieobecne” na rynku asortymenty polskiego węgla kamiennego zastępuje węgiel z importu, w tym wysokiej jakości węgiel z Federacji Rosyjski i Czech.

Możliwości jakościowe podaży polskiego węgla a rynek krajowy

20

Jacek Korski - Polskie Górnictwo
Węglowe 2015

Popyt na
rynku
krajowym
wg jakości i
asortymentu
węgla

Podaż
węgla z
polskich
kopalń wg
jakości i
asortymentu

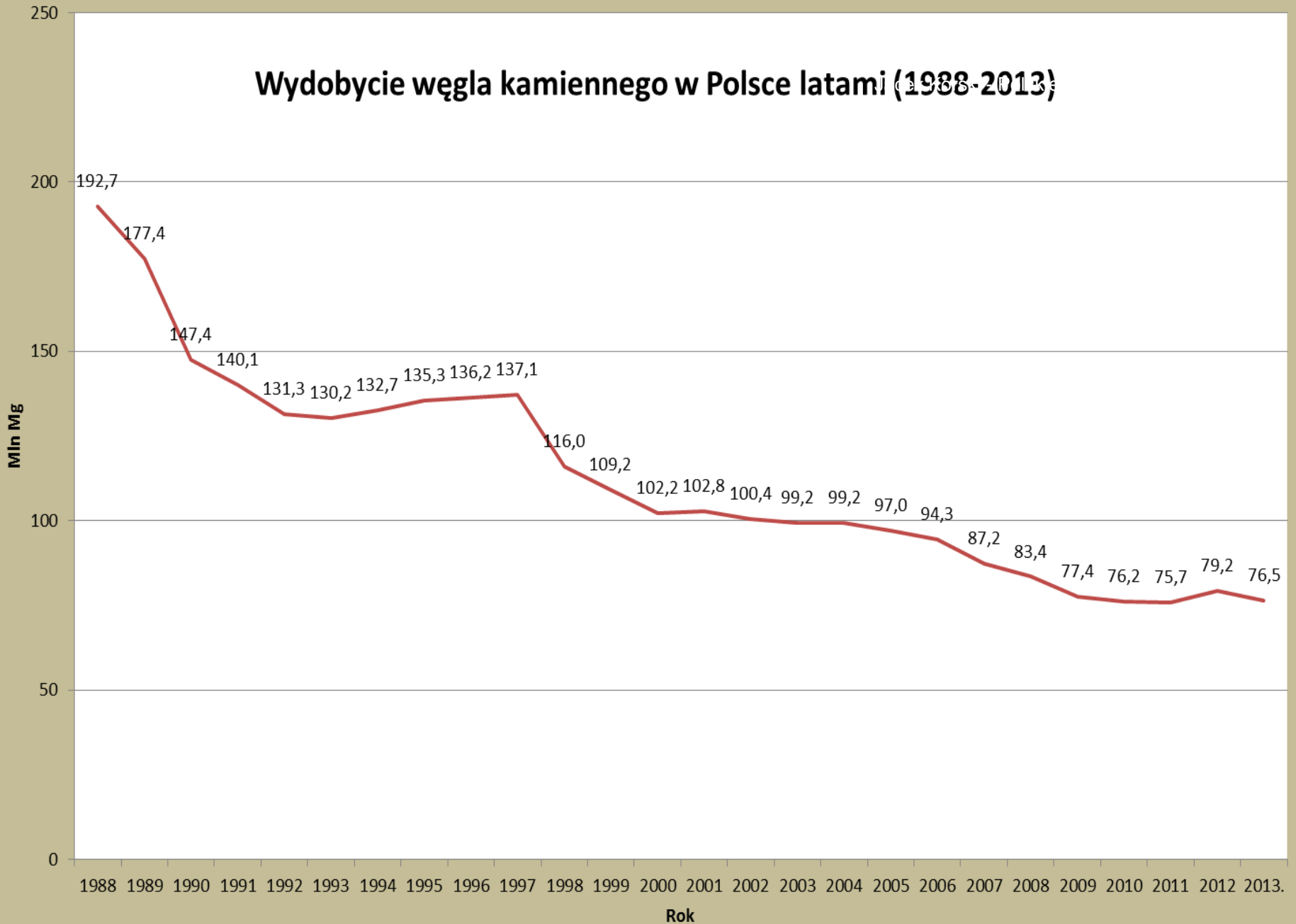
***...nie ma nic bardziej
nieefektywnego, niż
wykonywanie
efektywnie rzeczy,
których nie powinno się
wykonywać w ogóle.***

Peter Drucker

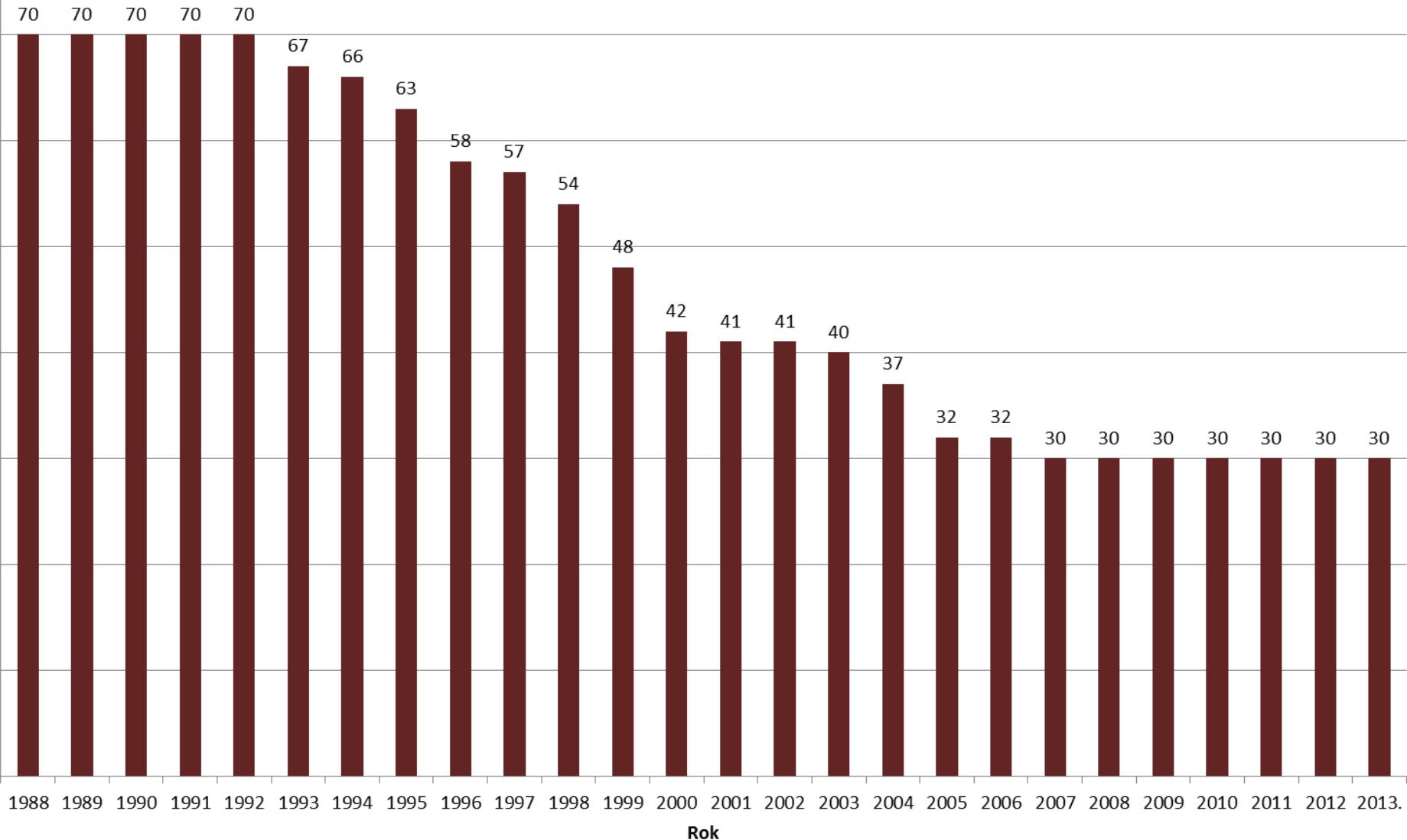
Wprowadzenie przepisów egzekwujących jakość węgla znajdującego się w obrocie handlowym w Polsce jako sposób przeciwdziałania napływaniu węgla z importu (zwłaszcza z Rosji) obróci się, przede wszystkim, przeciwko polskim producentom węgla kamiennego.

Certyfikaty jakościowe

Wydobycie węgla kamiennego w Polsce latami (1988-2013)

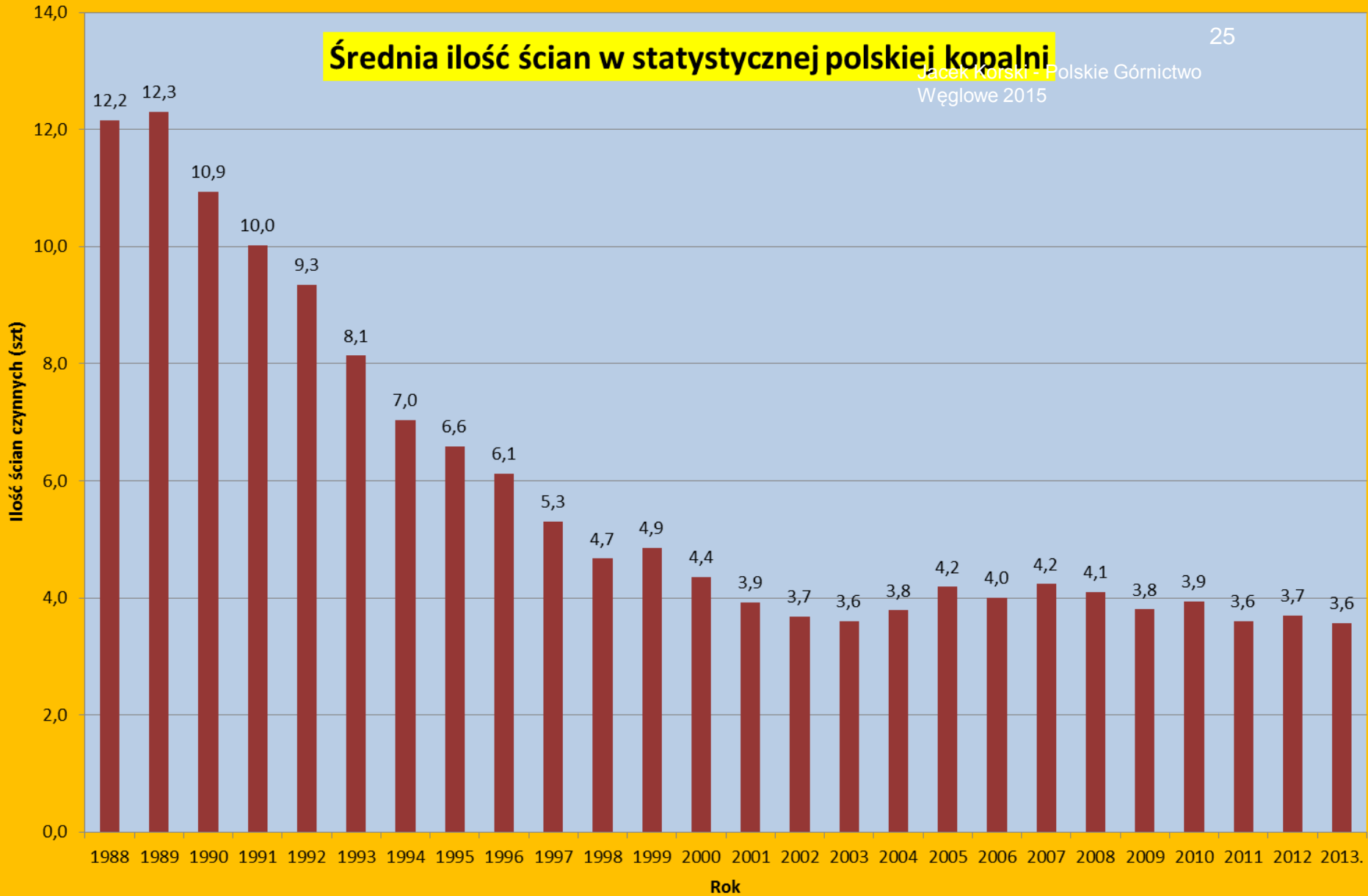
Ilość kopalń węgla kamiennego w Polsce 1988-2013.

Średnia ilość ścian w statystycznej polskiej kopalni

Jacek Korsi - Polskie Górnictwo
Węglowe 2015

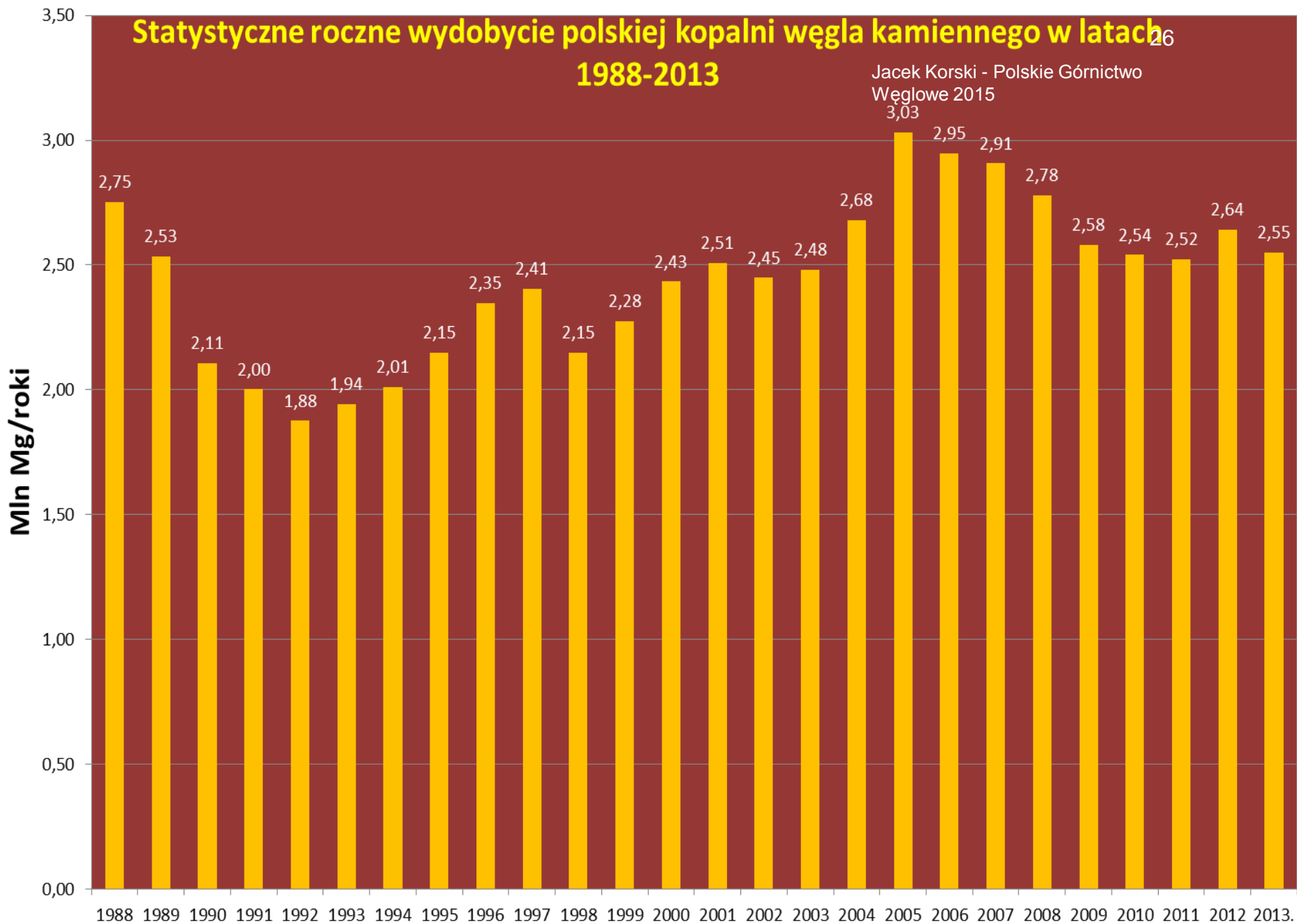
25

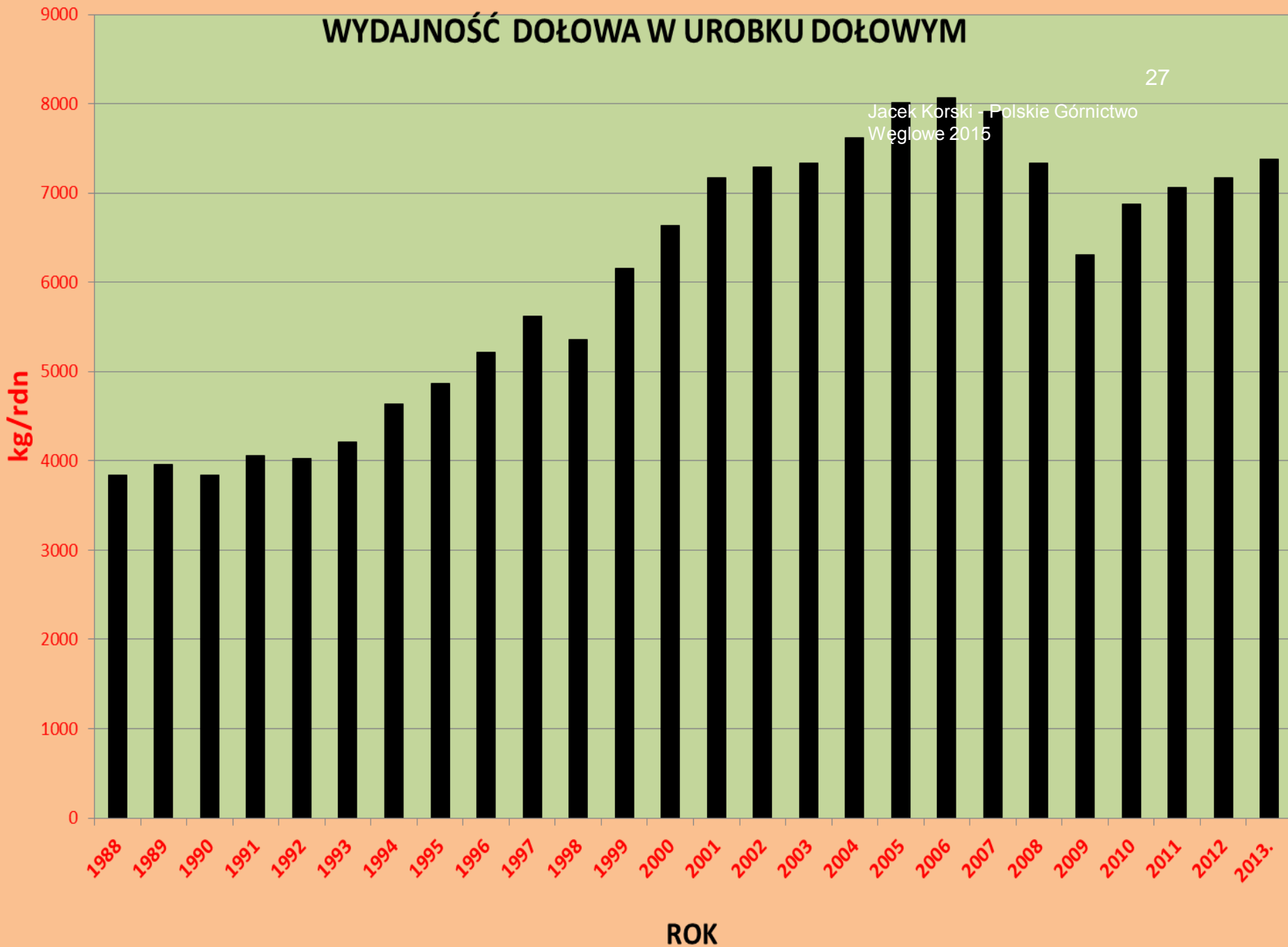
Statystyczne roczne wydobycie polskiej kopalni węgla kamiennego w latach 1988-2013

1988-2013

Jacek Korski - Polskie Górnictwo
Węglowe 2015

WYDAJNOŚĆ DOŁOWA W UROBKU DOŁOWYM

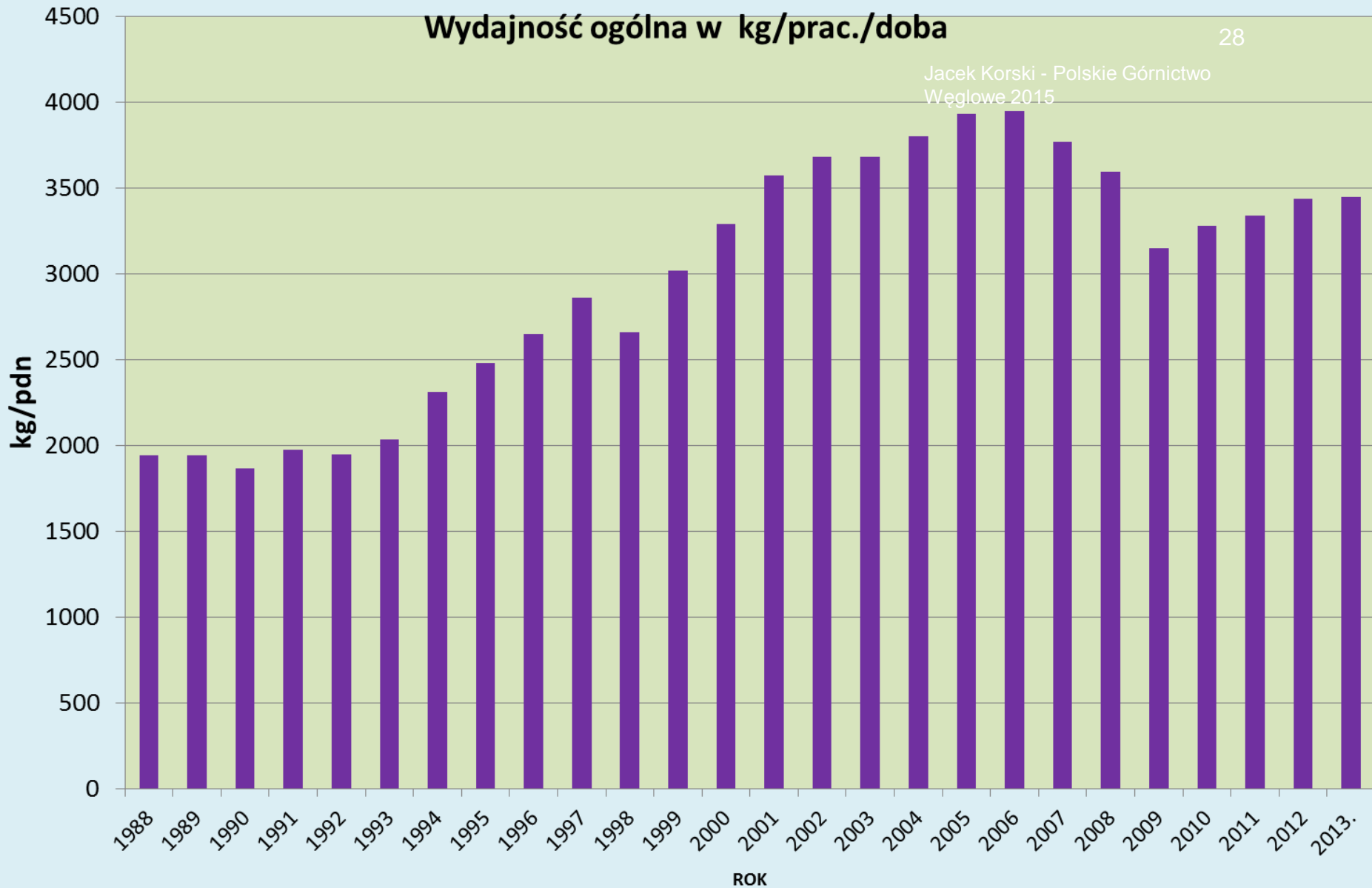

Jacek Korski - Polskie Górnictwo
Węglowe 2015

Wydajność ogólna w kg/prac./doba

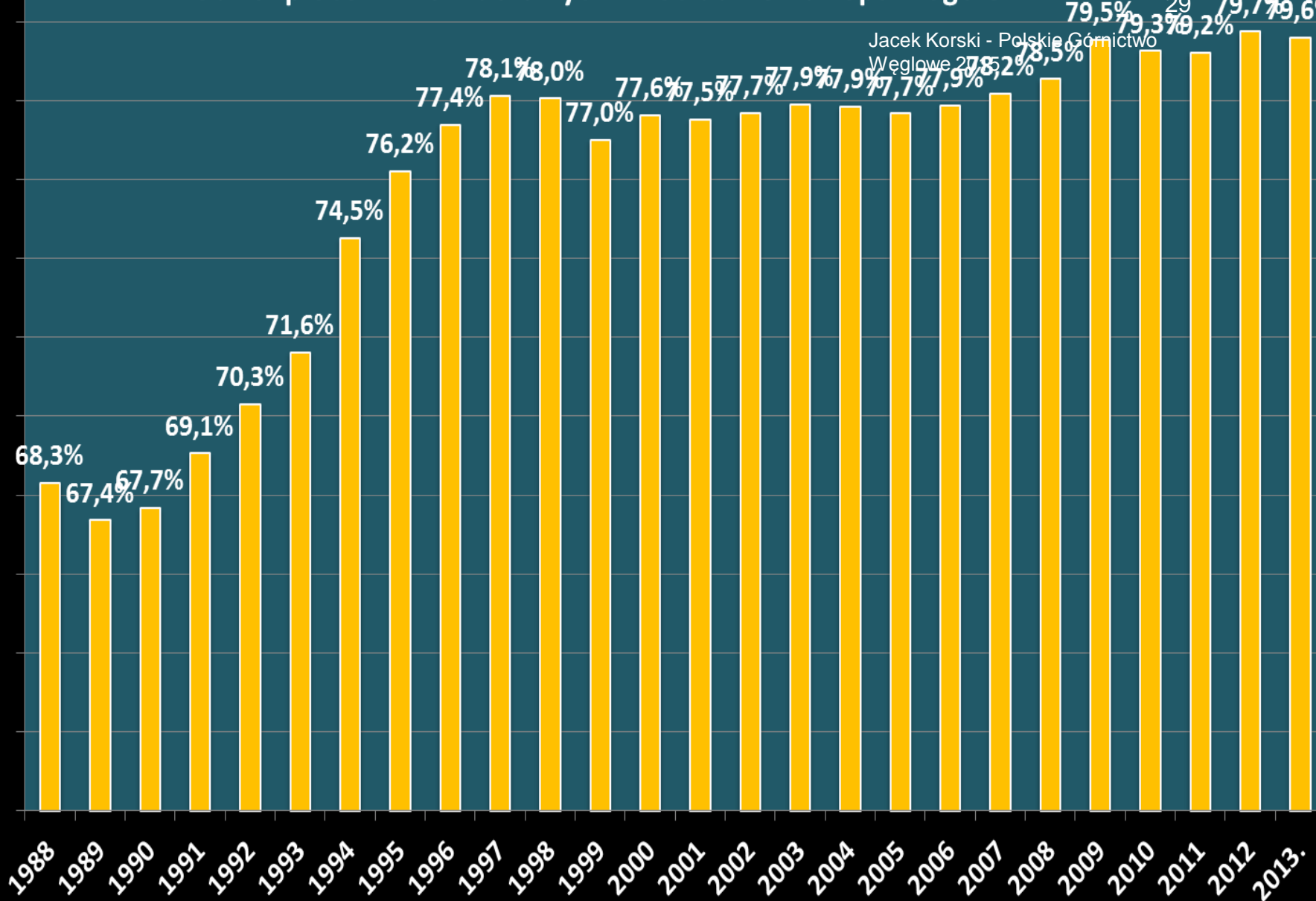
28

Jacek Korski - Polskie Górnictwo
Węglowe 2015

Udział pracowników dolowych w zatrudnieniu kopalń ogółem

Jacek Korsi - Polskie Górnictwo
Węglowe 2013

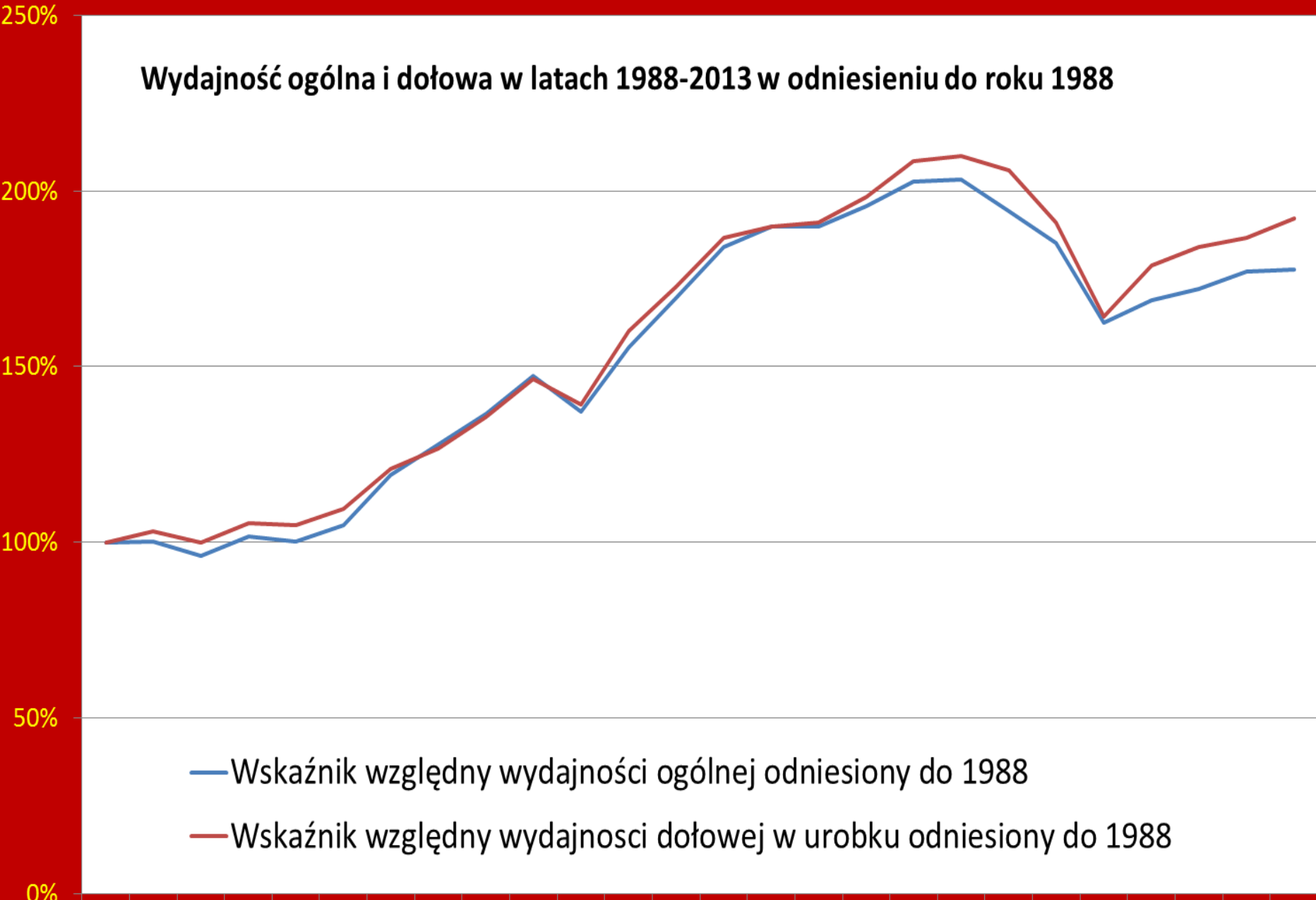

Rok

Wydajność ogólna i dołowa w latach 1988-2013 w odniesieniu do roku 1988

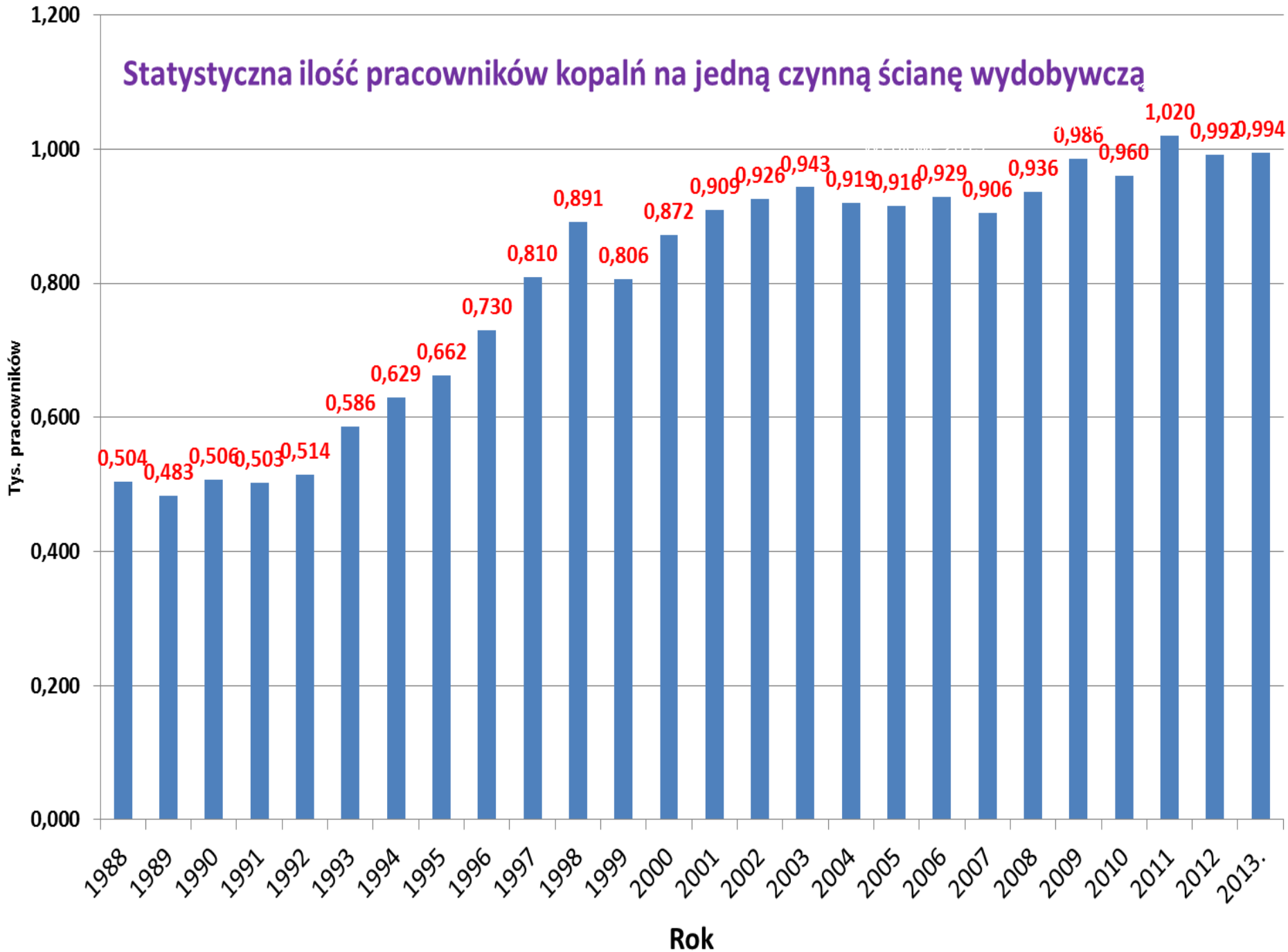
- Wskaźnik względny wydajności ogólnej odniesiony do 1988
- Wskaźnik względny wydajności dołowej w urobku odniesiony do 1988

1988 1989 1990 1991 1992 1993 1994 1995 1996 1997 1998 1999 2000 2001 2002 2003 2004 2005 2006 2007 2008 2009 2010 2011 2012 2013

Statystyczna ilość pracowników kopalń na jedną czynną ścianę wydobywczą

Stan aktualny – akcje
protestacyjne, program naprawczy
– **czy to coś zmieni?**

Stan aktualny:

- Obowiązująca w UE polityka dekarbonizacji gospodarki jako sposób na walkę
- Zadłużenie branży oceniane na 8mld zł (w tym 4,5mld Kompania Węglowa);
- Zapasy węgla przekraczające łącznie 15mln Mg łącznie w górnictwie i energetyce;
- Mała elastyczność kosztowa polskich producentów węgla kamiennego, w tym wysoki udział kosztów pracy,
- Malejące wydobycie atrakcyjnych rynkowo węgli (koksowy typu „Hard” i węgle opalowe, w tym tzw. węgle grube i paliwa ekologiczne;

powodują, że niemal wszyscy polscy producenci węgla kamiennego stoją na granicy utraty płynności finansowej.

Mimo, iż przedstawiciele związków zawodowych w Polskim Górnictwie Węglowym mieli dostęp do informacji sytuacji spółek węglowych (JSW i KHW – wybierani przez załogę członkowie Rad Nadzorczych i członkowie Zarządu, w KW Rada Pracowników) to podejmowali działania o charakterze protestacyjnym dopiero w sytuacji zagrożenia wypłat i ograniczania innych świadczeń lub próbach podejmowania działań naprawczych przez zarządy spółek węglowych!

Mimo opracowania przez firmę Roland Berger pod koniec 2013 raportu o sytuacji w śląskim górnictwie i jej przyczynach nie podjęto żadnych działań naprawczych dla usunięcia tych przyczyn i przeciwdziałaniu dalszemu pogarszaniu się zaistniałej sytuacji.

Spektakularne akcje protestacyjne doprowadzały do zmian w składach zarządów spółek węglowych i podpisywania kolejnych porozumień, których podstawowym celem jest doraźne przywracanie spokoju społecznego.

Zamiast pogłębionej diagnozy i analizy źródeł i przyczyn złej sytuacji śląskich spółek węglowych politycy przyjęli ocenę sytuacji przedstawioną przez liderów związkowych – istotne było „lanie oliwy na wzburzone fale”.

Zapomniano jednak lub zaakceptowano wiedzę, że „fale uspokajają się do czasu wyczerpania zapasów oliwy”.

Program naprawczy KW

- Przekazanie 4 kopalń lub ruchów połączonych kopalń (ruch Centrum KWK Bobrek-Centrum, ruch Makoszowy KWK Sosnica-Makoszowy , Piekary, Brzeszcze do SRK.
- Przeniesienie 11 kopalń lub ich ruchów oraz 4 zakładów KW do tzw. Nowej Kompanii Węglowej.
- Zbycie samodzielnej KWK Bobrek do Węglokoks-Kraj.
- Zbycie kopalń rybnickich (Marcel, Rydułtowy-Anna, Jankowice, Chwałowice) do spółki celowej Węglokoks Rybnicki Okręg Wydobywczy (9 lutego br. zawarto przedwstępną warunkową umowę sprzedaży).
- Zaoferowanie kopalń Makoszowy i Piekary przekazywanych do SRK innym inwestorom.
- Restrukturyzacja zatrudnienie - realizacja szerokiego PDO – Pakietu Dobrowolnych Odejść zapisana w ustawie.
- Poszanowanie praw wierzycieli „starej” KW

Założenia programu JSW

- Poprawa produktywności majątku produkcyjnego – m.in. przez wydłużenie tygodnia roboczego z 5 do 6 dni roboczych.
- Zwiększenie efektywności zasobów ludzkich,
- Racjonalizacja kosztów pracy.

Program KHW

- Wygaszenie KWK Wieczorek i ruchu Boże Dary KWK Murcki-Staszic.
- Zachowanie miejsc pracy
- Zbycie ZEC

Uwaga: KWK Kazimierz-Juliusz Sp. z o. o zbyto wcześniej do SRK, gdzie zostanie wygaszona (zlikwidowana).

Jaka może być przyszłość polskiego węglu kamiennego i polskiego górnictwa?

Biorąc pod uwagę, że:

- Wzrost gospodarczy Polski nie przekłada się proporcjonalnie na wzrost zużycia energii elektrycznej,
 - Dotowane projekty termomodernizacji i nowe technologie w budownictwie zmniejszają zapotrzebowanie na energię do ogrzewania,
 - Jeżeli powstaną nowe bloki energetyczne na węgiel kamienny to będą miały znacznie niższe od obecnych jednostkowe zużycie paliwa (węgiel kamienny) – przy tej samej mocy będą potrzebować znacząco mniej węgla.
 - W tzw. mikście energetycznym będzie mała udział węgla (także kamiennego)
 - Przestała działać tzw. renta geograficzna chroniąca przed konkurencją zewnętrzną.
 - Nie występują obiektywne czynniki wskazujące na wzrost zapotrzebowania na węgiel kamienny wydobywany przez polskie kopalnie (ilość, jakość, cena)
 - Maleje w Polsce wydobywanie węgla kamiennego o jakości spełniającej wymagania obrotu międzynarodowego przy wysokim koszcie wydobycia,
- To mimo, że węgle kopalne stanowiąc będą jeszcze przez wiele lat podstawowe nośnik w produkcji energii elektrycznej w Polsce zapotrzebowanie polskiej gospodarki na węgiel kamienny będzie szybko maleć!**

Moim zdaniem:

- Zawarte porozumienia społeczne i nowe regulacje prawne w istocie nie rozwiązują, żadnego z fundamentalnych problemów polskiego górnictwa węgla kamiennego, a jedynie odsuwają w czasie katastrofę i łagodzą konflikty społeczne.
- Program Naprawczy dla KW nie rozwiązuje problemu zadłużenia tej spółki, a tylko nieznacznie ograniczy podaż węgla kamiennego.

**W konsekwencji po 2020 roku przetrwa
w Polsce 10-12 kopalń węgla
kamiennego**

Dziękuję za uwagę!

Bractwo Gwarków
Związku Górnośląskiego